

Sygn. akt : VU 125/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2013 r. w Legnicy

sprawy z wniosku H. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o rentę rodzinną w związku z wypadkiem przy pracy

na skutek odwołania H. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 5 grudnia 2012 roku

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 5 grudnia 2012 roku znak (...), w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni H. M. prawo do renty rodzinnej w związku ze śmiertelnym wypadkiem przy pracy J. M. od dnia 08 listopada 2012 roku,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia,

III. zasądza od strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na rzecz wnioskodawczyni H. M. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 05 grudnia 2012r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawczyni H. M. prawa do renty rodzinnej w związku z wypadkiem przy pracy. W uzasadnieniu organ rentowy podał, iż zdarzenie, któremu uległ w dniu 24 kwietnia 2012r. mąż wnioskodawczyni, J. M. nie spełnia przesłanek z art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej, ze względu na brak związku z pracą. W ocenie ZUS, z dokumentacji dotyczącej omawianego zdarzenia wynika, że J. M. w chwili zaistnienia zdarzenia wykonywał czynności nie związane z jego podstawowymi obowiązkami wynikającymi ze stosunku pracy, nie działał także na rzecz ani na polecenie pracodawcy.

Od powyższej decyzji odwołała się wnioskodawczyni, wnosząc o jej uchylenie i zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 3.600zł. W uzasadnieniu skarżąca podniosła, iż wbrew ustaleniom ZUS, zarówno komisja powypadkowa jak i Prokuratura Rejonowa w L. uznały, iż zdarzenie z dnia 24 kwietnia 2012r. miało znamiona wypadku przy pracy. Zdaniem wnioskodawczyni, J. M. w chwili zaistnienia

zdarzenia wykonywał czynności związane z pracą. Mimo oficjalnego zakończenia pracy, wszedł na rusztowanie, gdyż będąc nieoficjalnym brygadzystą, chciał sprawdzić czy na pomoście nie pozostały narzędzia. Było to związane z tym, iż pracodawca bezwzględnie wymagał od pracowników zdawania do bazy wszelkich elektronarzędzi. Wobec powyższego, zdarzenie z dnia 24 kwietnia 2012r. było, zdaniem skarżącej, wypadkiem przy pracy. W konsekwencji, zostały spełnione przesłanki, uzasadniające przyznanie wnioskodawczyni renty rodzinnej z ubezpieczenia wypadkowego.

W odpowiedzi na odwołanie, ZUS wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo podniósł, iż w momencie upadku z rusztowania, J. M. znajdował się pod znacznym wpływem alkoholu co, zdaniem organu rentowego, pozwala na przyjęcie z dużym prawdopodobieństwem, iż do upadku z wysokości doszło na skutek utraty równowagi spowodowanego stanem nietrzeźwości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. M., urodzony (...) był zatrudniony w Zakładzie (...) przy Parafii p.w. (...) w L. na stanowisku murarza – tynkarza.

Od stycznia 2012r. J. M. wraz z dwoma innymi pracownikami wykonywał prace związane z podwieszaniem sufitu w Kościele p.w. (...) w L.. J. M. był nieformalnym kierownikiem prac i nadzorował ich wykonanie. Pracował od godziny 7 do 15. Prace obejmowały wkręcenie płyt sufitowych, szpachlowanie i malowanie. Praca wykonywana była na wykonanym przez pracowników rusztowaniu o wysokości około 8 metrów, składającym się z czterech poziomów, zabezpieczonych bocznymi barierkami. Było to rusztowanie przenośne, tj. demontowane i składane na nowo, po wykonaniu prac na określonym fragmencie sufitu. Pracownicy, w tym J. M., używali narzędzi (w tym elektronarzędzi, takich jak wiertarki), należących do pracodawcy. Po zakończeniu pracy, mieli obowiązek znieść narzędzia z poszczególnych poziomów rusztowania i wyczyścić je. Elektronarzędzia były codzienne zdawane do bazy. Pozostałe (np. pędzle, blichówki), pozostawały w miejscu pracy, tj. w kościele na posadzce.

W dniu 24 kwietnia 2012r. J. M. wraz z pozostałymi pracownikami wykonywał prace polegające na malowaniu sufitu w remontowanym kościele. Pracę rozpoczęli o godzinie 7.00. Prace malarskie były kontynuowane do około godziny 14.00. Następnie, po zniesieniu narzędzi i wiader z farbą z rusztowania, pracownicy przystąpili do demontażu rusztowania. Prace demontażowe nie zostały w tym dniu zakończone (zdemontowana została m.in. część barierki zabezpieczającej najwyższy poziom rusztowania). Pod koniec pracy, tj. około 14:40, jeden z pracowników umył i wyczyścił narzędzia, z których pracownicy korzystali w trakcie pracy. Następnie, przyjechał kierowca, który zabrał jednego z pracowników oraz zdemontowane elementy rusztowania. J. M. natomiast, udał się do pomieszczenia socjalnego. Po przebraniu się, wyszedł z pomieszczenia socjalnego, wszedł na rusztowanie, po czym spadł z niego na betonową posadzkę kościoła.

W wyniku upadku doznał m.in. rozległego stłuczenia mózgowia, z wielomiejscowym złamaniem kości twarzoczaszki, co spowodowało jego zgon.

Dowód: zeznania świadka W. G. 00:08:20-00:27:38;

zeznania świadka J. W. 00:28:07-00:45:26;

akta ZUS t. I – kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu J. M. k. 6;

akta ZUS t. I – kserokopia karty statystycznej do karty zgonu k. 7;

akta osobowe J. M. dotyczące zatrudnienia w Zakładzie (...) przy Parafii p.w. (...) w L..

Decyzjami: zaliczkową z dnia 12 czerwca 2012r. oraz ostateczną z dnia 19 września 2012r. znak: (...)ZUS Oddział w L. przyznał wnioskodawczyni H. M. prawo do renty rodzinnej bez związku z wypadkiem przy pracy od dnia śmierci męża J. M., tj. od 24 kwietnia 2012r. na stałe.

Dowód: akta ZUS t. II – decyzja z dnia 12 czerwca 2012r. k. 18;

akta ZUS t. II – decyzja z dnia 19 września 2012r. k. 47.

Postanowieniem z dnia 05 października 2012r., sygn. akt IV P 297/12 Sąd Rejonowy w Legnicy umorzył postępowania w sprawie z powództwa H. M. przeciwko Zakładowi (...) przy Parafii p.w. (...) w L. o ustalenie, iż zdarzenie z dnia 24 kwietnia 2012r., było wypadkiem przy pracy, wobec uznania roszczenia przez stronę pozwaną i cofnięcia pozwu przez powódkę.

Dowód: akta sprawy IV P 297/12.

W dniu 08 listopada 2012r. H. M. złożyła do organu rentowego wniosek o przyznanie jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu J. M. w związku z wypadkiem przy pracy.

Decyzją z dnia 05 grudnia 2012r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawczyni H. M. prawa do renty rodzinnej w związku z wypadkiem przy pracy.

Dowód: akta ZUS t. III – wniosek o rentę rodzinną k. 1-4;

akta ZUS t. III – decyzja z dnia 05 grudnia 2012r. k. 6.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie, w odniesieniu do złożonego w odwołaniu wniosku o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, zwrócić należy uwagę, iż przepisy kodeksu postępowania cywilnego, regulujące zasady postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie przewidują takiego rozstrzygnięcia. Zgodnie bowiem z art. 477 [14] § 1 i § 2 kodeksu postępowania cywilnego, sąd oddala odwołanie, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia, natomiast, w razie uwzględnienia odwołania, sąd zmienia zaskarżoną decyzję w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy.

Przechodząc do meritum, stosownie do treści art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. 09.167.1322), dalej „ustawy o ubezpieczeniu wypadkowym” renta rodzinna z ubezpieczenia wypadkowego przysługuje uprawnionym członkom rodziny ubezpieczonego, który zmarł wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- 2) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 3) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Jak wynika z powołanego wyżej art. 3 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu wypadkowym, za wypadek przy pracy uznaje się zdarzenie, które spełnia jednocześnie następujące kryteria: jest nagłe, wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć oraz pozostaje w związku z pracą.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawczyni domagała się przyznania renty rodzinnej po zmarłym J. M. w związku z wypadkiem przy pracy.

Organ rentowy wniósł natomiast o oddalenie odwołania, wskazując, iż zdarzenie, któremu uległ mąż wnioskodawczyni w dniu 24 kwietnia 2012r. nie było wypadkiem przy pracy, ze względu na brak związku z pracą.

Na wstępie, w odniesieniu do argumentacji pełnomocnika wnioskodawczynie wskazać należy, iż ewentualne ustalenia innego organu czy sądu, iż dane zdarzenie było wypadkiem przy pracy nie jest wiążące dla Sądu w niniejszej sprawie. Z uwagi bowiem na obowiązującą zasadę bezpośredniości, Sąd w toku postępowania samodzielnie, tj. w oparciu o zebrany materiał dowodowy bada, czy zostały spełnione przesłanki wymienione w ustawie o ubezpieczeniu wypadkowym, pozwalające zakwalifikować dane zdarzenie jako wypadek przy pracy

Ustalając stan faktyczny w sprawie, Sąd oparł się na dowodach w postaci: akt ubezpieczeniowych, dokumentacji zawartej w aktach osobowych J. M. oraz zeznaniach świadków: W. G.i J. W.. Zeznania świadków są, w ocenie Sądu, jasne, zupełne i logicznie ze sobą korespondujące. Brak jakichkolwiek podstaw do kwestionowania ich wiarygodności.

W oparciu o przedstawione dowody, Sąd doszedł do przekonania, iż zdarzenie z dnia 24 kwietnia 2012r., któremu uległ J. M., było wypadkiem przy pracy. Spełnione bowiem zostały wszystkie warunki, o których stanowi art. 3 powołanej na wstępie ustawy. W ocenie Sądu, dla uznania spornego zdarzenia za wypadek przy pracy wystarczające jest występowanie miejscowego bądź czasowego związku zdarzenia z pracą. Podstawą takiego uznania nie jest jednakże samo tylko stwierdzenie związku miejscowego i czasowego, lecz domniemanie, że ze względu na okoliczności czasu i miejsca wypadku, pozostaje on w związku z pracą. Związek miejscowy i czasowy wypadku z pracą sprowadza się do czasowego (zdarzenie wystąpiło w czasie pracy w znaczeniu prawnym) bądź miejscowego (zdarzenie nastąpiło w miejscu zakreślonym strefą zagrożenia stwarzanego przez pracę) powiązania przyczyny zewnętrznej doznanego uszczerbku na zdrowiu (zgonu) z faktem wykonywania przez pracownika określonych czynności (por. Samol Sebastian, Komentarz do art. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, LEX).

J. M., w chwili upadku z rusztowania, niewątpliwie pozostawał w dyspozycji pracodawcy. Upadek miał bowiem miejsce w godzinach i w miejscu wykonywania pracy na rzecz pracodawcy. Związek z pracą nie ma oczywiście charakteru absolutnego i może zostać zerwany. Zerwanie związku z pracą musi być jednak ewidentne i – zgodnie zasadą rozkładu ciężaru dowodu, określoną w art. 6 Kodeksu cywilnego – udowodnione przez organ rentowy.

Nie jest znana przyczyna, dla której J. M., po przebraniu się w pokoju socjalnym ponownie wszedł na rusztowanie. Okoliczność ta nie jest jednakże wystarczająca do uznania, iż – jak twierdzi ZUS – w chwili zaistnienia zdarzenia wykonywał on czynności prywatne, tj. nie związane z jego obowiązkami wynikającymi ze stosunku pracy. Zerwanie związku z pracą musi być bowiem – jak wskazano wyżej – ewidentne i przez stronę przeciwną (ZUS) udowodnione. Nawet zatem, gdy nie są znane motywy określonego postępowania pracownika, nie można na tej tylko podstawie zakładać, iż pracownik ten wykonuje czynności nie związane z pracą. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy – jak w rozpoznawanej sprawie – sporne zdarzenie ma miejsce w godzinach i miejscu świadczenia przez niego pracy.

W świetle przedstawionych rozważań, Sąd nie podzielił argumentacji organu rentowego uznając, iż zdarzenie z dnia 24 kwietnia 2012r., w wyniku którego zmarł mąż wnioskodawczynie, J. M., było wypadkiem przy pracy.

Odnosząc się natomiast do podnoszonej przez ZUS okoliczności, iż J. M. w chwili zdarzenia znajdował się pod wpływem alkoholu, zauważyć należy, iż okoliczność ta nie ma istotnego znaczenia dla nabycia prawa do renty rodzinnej w związku z wypadkiem przy pracy. Dla przyznania omawianego świadczenia istotne jest bowiem, by śmierć pracownika nastąpiła wskutek zdarzenia, pozostającego w związku z pracą (wypadku przy pracy). Natomiast, kwestie związane z ewentualnym przyczynieniem się pracownika do zaistnienia wypadku nie mają znaczenia dla przyznania prawa do renty rodzinnej w związku z wypadkiem przy pracy, w sytuacji gdy – tak jak w niniejszej sprawie – zostały spełnione warunki określone w powołanych przepisach ustawy wypadkowej.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd, w punkcie I wyroku, na podstawie art. 477 [14] § 2 k.p.c. zmienił decyzję ZUS z dnia 05 grudnia 2012r. znak: (...)w ten sposób, że przyznał wnioskodawczynie H. M.prawo do renty rodzinnej w związku ze śmiertelnym wypadkiem przy pracy J. M. od dnia 08 listopada 2012r. (data złożenia wniosku o przyznanie świadczenia).

W punkcie II wyroku, Sąd stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Zgodnie z treścią art. 118 pkt. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – w przypadku ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego – organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni, przy czym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu do Zakładu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych - stanowi, że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności .

W ocenie Sądu, ZUS nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu świadczenia. Zauważyć należy, iż okoliczności niniejszej sprawy są sporne i ocenne. Dopiero w toku postępowania sądowego, tj. w wyniku przesłuchania świadków oraz analizy dokumentacji zawartej w aktach osobowych J. M., możliwe był ustalenie charakteru zdarzenia z dnia 24 kwietnia 2012r. i orzeczenie w przedmiocie prawa wnioskodawczynie do świadczenia.

W punkcie III wyroku Sąd, na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163. poz. 1349 ze zm.), zasądził od strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na rzecz wnioskodawczynie H. M. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W odniesieniu do wniosku pełnomocnika wnioskodawczynie, która domagała się zasądzenia tytułem kosztów zastępstwa procesowego kwoty 3.600zł, wskazać należy, iż niniejsza sprawa nie jest dla profesjonalnego pełnomocnika sprawą zawiłą, zarówno pod względem faktycznym jak i prawnym oraz nie wymagała szczególnego nakładu pracy oraz zaangażowania. Zauważyć bowiem należy, iż w niniejszym postępowaniu odbyła się tylko jedna rozprawa, a większość materiału dowodowego została zebrana zarówno w postępowaniu przed organem rentowym jak i w toku podjętych przez Sąd, czynności wyjaśniających, związanych z dopuszczeniem dowodów z przesłuchania świadków i akt osobowych J. M.. Tym samym, brak podstaw do podwyższenia stawki minimalnej określonej w powołanym niżej rozporządzeniu.